

ELS SISTEMES DE COMUNICACIÓ SENSE AJUDA

ELS SISTEMES DE COMUNICACIÓ SENSE AJUDA

Els **sistemes de comunicació sense ajuda** són aquells recursos, estratègies i mitjans comunicatius que **no requereixen de cap suport físic** per a elaborar, emetre o captar els missatges, més enllà del propi cos.

ELS SISTEMES DE COMUNICACIÓ AMB AJUDA

Aquests sistemes **poden acompanyar a la parla, reforçant-la (sistemes augmentatius) o reemplaçar-la (sistemes alternatius).**

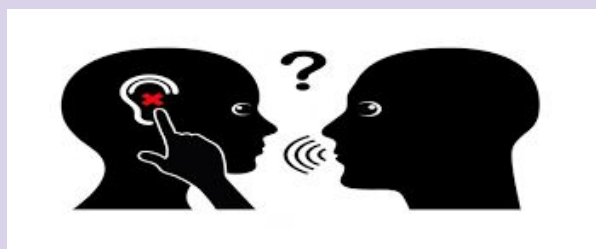
S'utilitzen **elements propis de la comunicació no verbal** que acostuma a acompanyar la parla en les interaccions presencials: moviments de mans, braços i altres parts del cos, gestos, expressions facials, vocalitzacions, etc.

ELS SISTEMES DE COMUNICACIÓ SENSE AJUDA

Per les seves característiques, els sistemes augmentatius i alternatius de comunicació (SAAC) sense ajuda es dirigeixen a **persones amb discapacitat auditiva (DFA).**

Aquesta discapacitat no ha d'anar associada a cap malaltia o trastorn neurològic, ja que el desenvolupament d'aquests sistemes comunicatius requereix una sèrie de **capacitats cognitives i motrius** i un **entrenament específic**, amb una certa exigència.

ELS SISTEMES DE COMUNICACIÓ SENSE AJUDA

Els SAAC sense ajuda **poden aplicar-se des de la primera infància**, una vegada s'hagi diagnosticat l'existència de la deficiència i el seu grau.

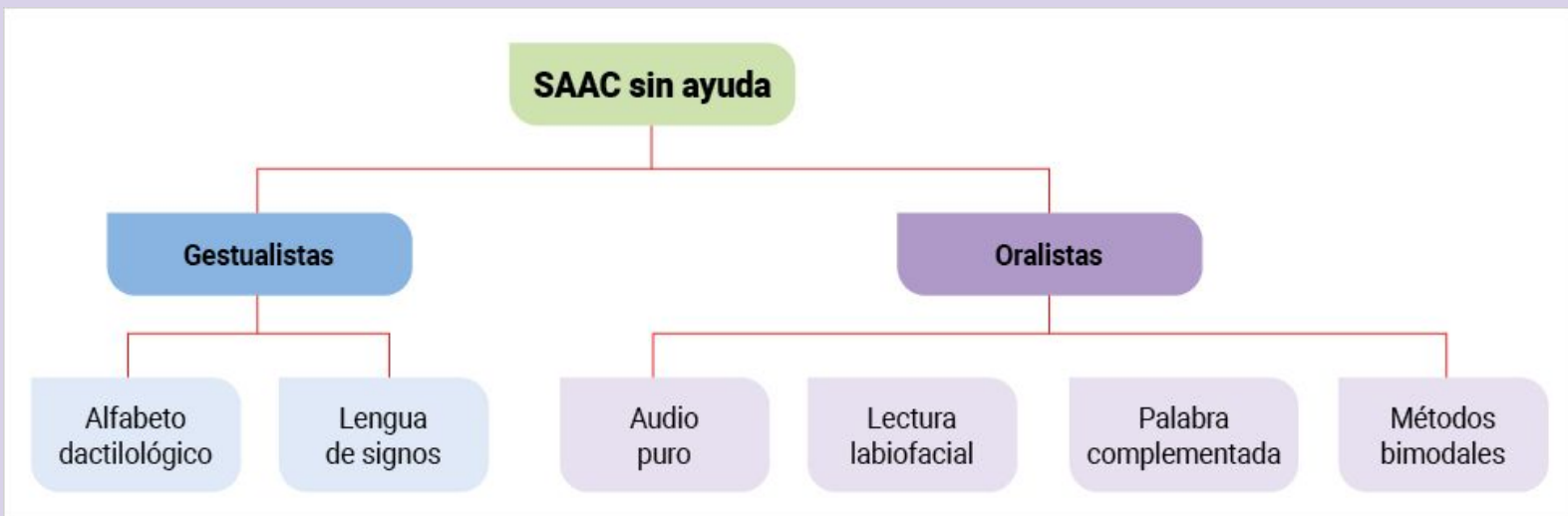
Sense cap dubte, l'**atenció precoç és determinant** en el desenvolupament del nin o la nina amb hipoacúsia.

El tipus d'hipoacúsia determinarà el SAAC més adequat, així com els objectius i el pronòstic d'èxit.

ELS SISTEMES DE COMUNICACIÓ SENSE AJUDA

Segons el canal comunicatiu prioritzat, els SAAC sense ajuda poden agrupar-se en **dos grans blocs**:

- **Els mètodes gestualistes o gestuals:** proposen que les funcions pròpies del llenguatge siguin executades per gestos fets amb les mans, braços i l'expressió facial.
- **Els mètodes oralistes:** prioritzen el llenguatge oral, ja que busquen aconseguir la major competència en aquest.
- **Les propostes integradores:** intenten aproximar posicions entre les dues corrents.

ELS MÈTODES GESTUALISTES

El mètode gestual per antonomàsia és la **llengua de signes**.

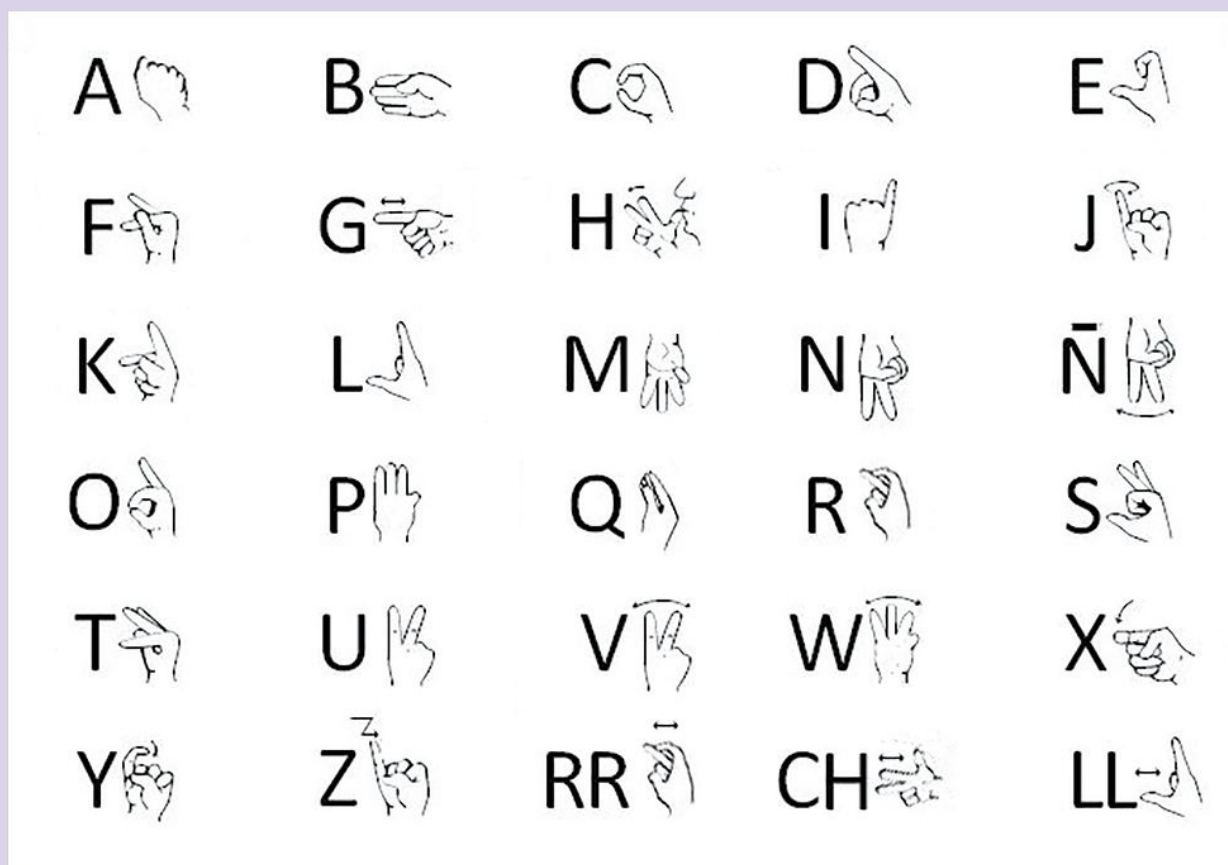
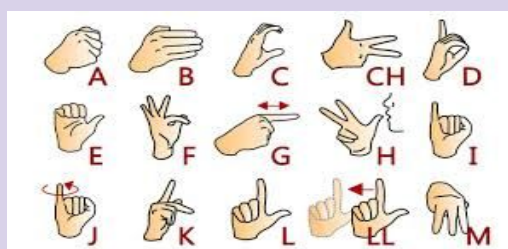
També és un mètode gestual l'**alfabet dactilològic** o **dactilologia**, que se sol utilitzar com a recurs auxiliar de la llengua de signes.

L'ALFABET DACTILOLÒGIC

L'**alfabet dactilològic** és un sistema de representació de les lletres de l'alfabet mitjançant signes fets amb les mans.

En aquest sistema representatiu s'estableix una **relació unívoca entre lletres i signes manuals**: a cada lletra li correspon un signe concret i a cada signe, una única lletra.

L'ALFABET DACTILOLÒGIC

Habitualment, s'utilitza com a **complement de la llengua de signes** per a poder indicar algunes paraules:

- **Noms propis de persona o de lloc** que no disposen d'un signe específic.
- **Termes ambigus i paraules molt poc habituals**, com els tecnicismes o els signes de recent creació, que sigui necessari identificar clarament.
- **Sigles** (d'entitats, empreses, organitzacions, etc.), per exemple: ONU, ONG, etc.
- **Títols de llibres i pel·lícules.**

LA LLENGUA DE SIGNES

El recurs comunicatiu natural entre persones sordes és la **llengua de signes**, que s'adquireix de manera espontània, es considera la seva llengua materna i té variacions com qualsevol altra llengua.

La llengua de signes és un **sistema de comunicació** en la qual els signes s'executen mitjançant **moviments de mans i braços** en l'espai i s'acompanyen d'elements d'**expressió facial**.

LA LLENGUA DE SIGNES

En aquesta llengua, la comunicació s'estableix per mitjà d'un **canal visogestual**, a diferència de la llengua oral, que usa un canal oral-auditiu.

A priori, la llengua de signes es considera un **sistema comunicatiu alternatiu a la llengua oral**, encara que en alguns casos pot usar-se com a **sistema augmentatiu** per a accedir a la llengua oral i escrita.

ELS MÈTODES ORALISTES

Els **mètodes oralistes** tenen com a objectiu que la persona utilitzi la llengua oral per a comunicar-se.

Es diferencien tres mètodes: el **mètode auditiu pur**, la **lectura labiofacial** i la **paraula complementada**.

També existeix el **mètode bimodal**, que incorpora elements gestualistes.

EL MÈTODE AUDITIU PUR

El **mètode auditiu pur** es basa en l'**ús exclusiu de la llengua oral**.

Aquest mètode se centra en treballar intensament les possibles restes auditives, entrenant-les, per la qual cosa només pot ser aplicat a persones amb hipoacúsies lleugeres o moderades.

EL MÈTODE AUDITIU PUR

Perquè l'estimulació dels residus auditius sigui més eficaç, és important que en nenes i nens es realitzi precoçment.

Això pot requerir la implantació de **dispositius o pròtesis (implants coclears, audiofons)** per a aprofitar les restes auditives i millorar el percentatge de capacitat auditiva.

LA LECTURA LABIOFACIAL

La **lectura labiofacial o lectura labial** és la tècnica d'interpretació de la parla a partir dels moviments dels llavis i de la cara.

En la lectura labiofacial se substitueix l'audició per la **visió com a canal de recepció** de la informació.

La distinta posició dels llavis i altres òrgans, com les dents i la llengua, en la pronunciació dels fonemes permet que es puguin discernir els sons de la parla a partir de la informació visual.

LA LECTURA LABIOFACIAL

Per aquest motiu és una **tècnica molt utilitzada** per persones amb dificultats auditives, sovint **com a suport o complement a les restes auditives** que conserven.

No obstant això, la lectura labial **no té la mateixa precisió que l'audició**. Hi ha fonemes que tenen el mateix punt d'articulació i, per aquest motiu, no es poden diferenciar visualment.

El so en aquests casos ha de deduir-se per context, a partir de les paraules que es coneixen.

LA PARAULA COMPLEMENTADA

La **lectura labiofacial** pot tenir alguns inconvenients, ja que hi ha paraules que es poden arribar a confondre. Per a esmenar aquests inconvenient, un bon recurs és el suport manual auxiliar que aporta la **paraula complementada**.

La **paraula complementada o cued speech** és un **sistema augmentatiu de comunicació sense ajuda** que indica visualment els sons pronunciats mitjançant configuracions manuals.

<https://www.youtube.com/watch?v=9PjqGrRjM6Q>

LA PARAULA COMPLEMENTADA

La **paraula complementada**, per tant, **contribueix**, de manera directa, al **desenvolupament lingüístic oral** i es pot aplicar a edats primerenques per a evitar el buit comunicatiu dels primers anys.

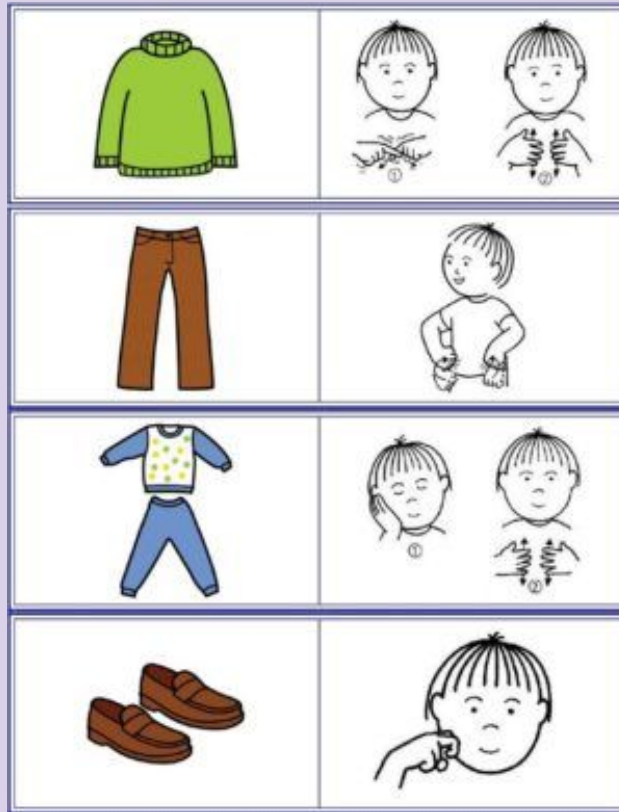
Amb l'evolució tecnològica i quirúrgica, especialment amb els implants coclears, es converteix en un **complement molt eficaç per a l'adquisició i el desenvolupament del llenguatge**.

EL SISTEMA BIMODAL

Per últim, el **sistema bimodal**, comparteix **trets dels sistemes gestualistes i dels oralistes**.

La finalitat última és ensenyar les estructures gramaticals de la llengua oral per a aconseguir una bona competència en ella.

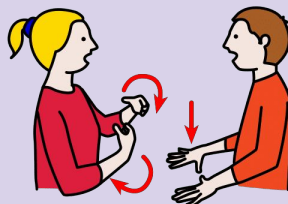
Donades les limitacions de la via auditiva en les persones hipoacúsiques, simultàniament **se signen les mateixes estructures perquè així puguin ser visualitzades i captades**.

EL SISTEMA BIMODAL

El sistema bimodal **consisteix en l'ús simultani de dos codis, la llengua oral i els signes**, per a expressar un únic significat.

Aquesta **dualitat en el canal de transmissió** del missatge determina les seves característiques i, en conseqüència, la seva adscripció al gestualisme o a l'oralisme.

SISTEMA BIMODAL VS PARAULA COMPLEMENTADA

Cal **no confondre** el bimodal amb la paraula complementada.

Encara que en tots dos mètodes s'usi el llenguatge signat com a element auxiliar, en el **bimodal es recorre a signes amb contingut semàntic** (de la llengua de signes), mentre que en la **paraula complementada els signes són indicatius fonètics**, sense contingut semàntic.

LES PROPOSTES INTEGRADORES

Les propostes integradores intenten aproximar posicions entre ambdues corrents (gestualistes i oralistes):

- La comunicació total
- El bilingüisme

LA COMUNICACIÓ TOTAL

La **comunicació total** és quan usem diferents sistemes de comunicació per a comunicar-nos. Per exemple:

- **Signes**
- **Pictogrames**
- **Un comunicador**

També hi ha persones que denominen comunicació total al sistema de comunicació de Benson Shaeffer.

EL BILINGÜISME

L'**educació bilingüe** defensa i reclama l'ús de la llengua de signes i la llengua oral per a l'alumnat sord i sord cec en els centres escolars.

Dins del marc de l'**educació inclusiva**, aquest enfocament reclama que la **llengua de signes s'incorpori al sistema educatiu de manera oficial** perquè aquests nens puguin usar i siguin escolaritzats en LSE, incloent-hi les pràctiques, suggeriments organitzatius i recursos necessaris.